

رد یا تایید صلاحیت بعداً به درد می خورد

غلامحسین کرباسچی، فعال سیاسی و مدیرمسئول روزنامه هم‌میهن در واکنش به ثبت‌نام چهره‌های شناخته‌شده در انتخابات ریاست‌جمهوری در حساب کاربری ایکس‌نوشت: «این روزها ترکیب چهره‌های شناخته‌شده‌ای که برای ریاست‌جمهوری ثبت‌نام می‌کنند را دیده‌اید؟ فکر کنم اکثر آدنال کسب وجهه‌ای با همان نامه رد یا تایید صلاحیت‌ها هستند. هر دو بعداً به درد می‌خورد. بستگی به تحلیل افراد از آینده دارد.»

مخالفت هیئت عالی نظارت مجمع با تعطیلی شبهه‌ها

جلسه هیئت عالی نظارت به ریاست آیت‌الله صادق آملی‌لایرچانی، رئیس مجمع تشخیص مصلحت و رئیس هیئت عالی نظارت تشکیل شد و مصوبه مجلس شورای اسلامی در خصوص جدول تطبیق لایحه اصلاح ماده ۸۷ قانون مدیریت خدمات کشوری مورد بررسی قرار گرفت. براساس تبصره ۳ این لایحه تمامی دستگاه‌های اجرایی موظف به تنظیم ساعات کار خود در پنج روز هفته از روز یکشنبه تا پنجشنبه شده بودند که اعضای از استماع گزارش سازمان امور اداری و استخدامی و نیز بیان دیدگاه‌های مسئولان اتاق بازرگانی به بیان دیدگاه‌های خویش در قالب موافق و مخالف این مصوبه پرداختند. سپس رای گیری به عمل آمد و در نتیجه این بخش از لایحه با جزء ۲ و تبصره ۴ این ماده از جهت ناعادلانه بودن مغایر جز ۱۰ بند ۱ سیاست‌های کلی نظام قانونگذاری تشخیص داده شد. علاوه بر این، اعضای هیئت عالی، تبصره ۴ را به دلیل افزایش هزینه‌های بخش خصوصی مغایر بند ۱۱ سیاست‌های کلی تشویق سرمایه‌گذاری دانستند.

تایید اصلاح قانون انتخابات ریاست جمهوری و شفافیت قوا

هادی طحان‌نظیف، عضو حقوقدان و سخنگوی شورای نگهبان به ارائه گزارشی از آخرین طرح‌ها و لوایح مورد بررسی در شورای نگهبان پرداخته و گفت: «طرح اصلاح مواد ۱۶ و ۲۲ قانون انتخابات ریاست‌جمهوری اسلامی ایران در شورای نگهبان مورد بررسی قرار گرفت و خلاف موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد. همچنین بخش دوم لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ کل کشور که مربوط به جداول است، از دیگر مصوبات مجلس است که توسط شورای نگهبان مورد بررسی قرار گرفت و به تایید شورای نگهبان رسید.» او افزود: «طرح اصلاح قانون انتخابات ریاست‌جمهوری و شفافیت قوا» سه‌گانه تایید شد. حجت‌الظریف در ادامه با اشاره به استفساریه ماده ۲۲ قانون انتخابات مجلس گفت: «بررسی طرح استفساریه ماده ۲۲ قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی از دیگر مواردی است که در شورای نگهبان مورد رسیدگی قرار گرفت که زمان لازم الاجرا دانستن این مصوبه مورد ایراد قرار گرفت و خلاف اصل ۷۳ تشخیص داده شد. همچنین طرح مالیات بر سوداگری و سفته‌بازی نیز با وجود اصلاحات مجلس هنوز ایراداتی دارد که به مجلس بازگردانده شد.» سخنگوی شورای نگهبان در ادامه در خصوص فرآیند بررسی صلاحیت داوطلبان کاندیداتوری انتخابات ریاست‌جمهوری و زمان آغاز تبلیغات تاکید کرد: «زمان قانونی شورای نگهبان برای بررسی صلاحیت‌ها ۵ روز است و امکان تمدید آن به مدت ۵ روز دیگر نیز پیش‌بینی نشده است که از ۵ روز اول حتماً استفاده خواهیم کرد و در تالشیم که از همه ۵ روز دوم استفاده نکنیم. طبیعتاً بعد از بررسی صلاحیت‌ها و اعلام نتایج، زمان تبلیغات انتخاباتی تا ۲۴ ساعت قبل از روز انتخابات ادامه خواهد داشت.»

جدید به تیتتر رسانه‌ها بدل شده بودند. در ۱۸ خرداد بود که ایشان در پیامی به‌عنوان رهبر اعلام کردند: «اینجانب خود را شاگردی متواضع و فرزندی مطیع و مرید دلباخته آن روح‌الله می‌دانم و در مسئولیت خطر و جدید خود ملتزم و متعهدم که موبه مو درس‌های الهی ایشان را به‌کار بندم.» همان زمان بحث‌هایی بر سر جلسه انتخاب ایشان به‌عنوان رهبری مطرح شد که در نماز جمعه ۱۹ خرداد هاشمی‌رفسنجانی پس از آنکه به موضوع تفاوت اجتهاد مورد نیاز در میدان عمل در دیدگاه امام خمینی با اجتهاد مصطلح پرداخت و تاکید کرد که سه بار نام آیت‌الله خامنه‌ای را به‌عنوان گزینه مناسب رهبری شنیده؛ درباره جزئیات جلسه گفته است: «بحث‌شورا و فرد که مطرح بود وقتی رای گرفتیم با اکثریت قوی خبرگان به فرد رای دادند، وقتی که دنبال فرد گشتیم یک چند نفری مطرح شدند ایشان با اکثریت خیلی بالایی در جلسه رای آوردند. انصافاً هم رای بالایی بود و نقطه مهمی که من فکر می‌کنم برای ما اهمیت دارد آشنایی ایشان با مسائل کشور است...» در این بین در زمان برگزاری جلسه بنا بر اطلاعاتی که بعدها منتشر شد، اکبر هاشمی‌رفسنجانی، آیت‌الله خامنه‌ای و آیت‌الله مشکینی موافق شورای رهبری بودند اما در آن مقطع در نهایت هاشمی‌رفسنجانی اعلام کرد: «آقایانی که با فردی بودن رهبر، تو این مقطع، همین مقطع تا فرزندم موافق هستند قیام کنند» به عبارتی او از این تصمیم به‌عنوان یک تصمیم موقت سخن گفته بود و پس از شمارش آرای افراد حاضر در رای‌گیری، در خاطرات هاشمی آمده است که ۴۵-۴۴ نفر ایستاده‌اند، رهبری شورایی رای نیاورد و موضوع بر روی رهبری فردی متمرکز شد. البته موقتی بودن این تصمیم بعدها در اعلام رسمی با بی‌توجهی روبه‌رو شده و در اخبار نیامده است. در ادامه این جلسه اولین گزینه سیدمحمدرضا گلپایگانی است که به پیشنهاد اعضای جامعه مدرسین حوزه علمیه قم مورد رای‌گیری قرار می‌گیرد که رای لازم را نمی‌آورد و تنها ۱۴ نفر به او رای می‌دهند. پس از آن نام آیت‌الله خامنه‌ای مطرح می‌شود که او در سخنانی چنین می‌گویند: «واقعاً باید خون گریست به جامعه اسلامی که حتی احتمال کسی مثل بنده در آن [برای رهبری] مطرح بشود... به لحاظ فنی اشکال پیدا می‌کند این قضیه. رهبری، رهبری صوری خواهد بود نه رهبری واقعی. خوب، من نه از لحاظ قانون اساسی و نه از لحاظ شرعی برای بسیاری از آقایان، حرفم حجت حرف رهبر را ندارم. این چه رهبری خواهد بود؟... همین آقای آذری که اسم بنده را اول بار آوردند در این جلسه، بنده اگر حکم بکنم، ایشان قبول خواهند کرد؟» آذری‌قمی در پاسخ به این پرسش خامنه‌ای گفت: «بله!» آیت‌الله خامنه‌ای اما ادامه دادند: «قطعاً قبول نمی‌کنند.» صادق خلخالی گفت: «بعد از رهبر شدن بله...» چند تن دیگر از اعضا از جایگاه خود بلند شده و همزمان به احتجاج یا خامنه‌ای پرداختند. در مقابل موافقان انتخاب او می‌گویند که «موقت است آقای خامنه‌ای. موقت است! اشکالی ندارد!»

پس از اینکه این انتخاب موقت صورت گرفت و مردم با ایشان بیعت کردند در مجلس عبدالمجید شرع‌پسند با عنوان اعتراض به نحوه انتخاب ایشان به رهبری استعفا می‌دهد که این استعفا با واکنش نمایندگان مجلس و رئیس مجلس و نایب‌رئیس وقت مواجه می‌شود از جمله مهدی کروبی، نایب رئیس مجلس وقت در این باره چنین واکنش نشان می‌دهد: «حقاً آقای شرع‌پسند بدانند که کل مخالفین قسم‌خورده نظام جمهوری اسلامی اعم از منافقین، چپی‌های صدرصد و توده‌ای را خوشحال کرد و هر کدامشان پشت این تریبون بودند دیگر مطمئناً از آن بدتر نمی‌گفتند! نکته‌ای که من درباره فرمایشات آقای شرع‌پسند با آقایان نماینده‌ها دارم این است که آقای شرع‌پسند تقاضای استعفا کرده‌اند. نمایندگان مجلس اگر صلاح بدانند خواهش می‌کنم بعضی‌ها نیابند شفاعت بکنند یا بگویند که ایشان آگاه نیست چون کاملاً آگاه است از حرف‌هایی که می‌زند. معلوم است خلاصه سخنگوی یک مجموعه و یک جریان و یک طیفی هست. آقای شرع‌پسند وقتی به مجلس آمد به روحانیون بزرگوار جسارت کرد واقعاً آن موقع ما فکر کردیم جوانی است ناساگه، نمی‌دانم... من به او گفتیم آقای شرع‌پسند، این چه حرفی بود که شما زدید؟ خلاصه گفت که من اشتباه کردم جوانی است و نادانی! یک چیزی اینجوری گفت. من گفتم حُب حالا یک جوانی است یک چیزی گفته که یک‌وقت آمد گفت: «آنهایی که سیرت رضاخاند و صورت مدرسند!» ببینید این نشان‌دهنده طرز تفکر است. حالا هم آمده این مسائل را مطرح کرده‌است... به هر جهت براساس منطق ما، اینجا بهترین جاست و آقای شرع‌پسند شایستگی اینجا بودن را ندارد، از نظر منطق آقای شرع‌پسند، اینجا مال مرتجعین و لیبرال‌ها و آن‌ها هستند که برای اسلام سال‌ها جان‌کنده‌اند دارد هدم اسلام می‌کند. بروند دنبال آنهایی که برای اسلام یا برای خلق دفاع می‌کنند و کسی شفاعت او را نکند.» در پی آن ۱۵۴ نفر از نمایندگان هم علیه او دست به نامه‌نگاری می‌زنند تا با او برخورد شود. پس از انتخاب موقت هم‌پرسی تغییر قانون اساسی، در ۶ مرداد برگزار شد و جلسه بعدی مجلس خبرگان برای دائمی کردن دوران رهبری ایشان در ۱۵ مرداد ۱۳۶۸، یعنی دو ماه پس از انتخاب موقت به این سمت تشکیل شد و رای به دائمی شدن ایشان داده شد.

بحث شد، زیرا به نظر می‌رسد که با وضع حال امام، فرصت کمی داریم و بهتر است که اصلاحات به تایید امام برسد. قرار شد از این به بعد یکسره کار کنیم و عصر هم جلسه داشته باشیم. به دفتر رفتیم. ساعت سه بعدازظهر احمد آقا تلفنی اطلاع داد که حال امام وخیم شده و خواست با سایر رؤسای قوا سریعاً به جماران برویم. در نتیجه جلسه عملاً تشکیل نشد و خودمان را با عجله به جماران رساندیم. لحظات آخر تنفس طبیعی بود. امام به زحمت نفس می‌کشیدند. فقط یک بار چشم باز کردند و بستند و این آخرین نگاه‌شان بود. دکترها با عجله قلب را با ماساژ و شوک برقی و باتری و ریه را با تنفس مصنوعی به کار انداختند. تا ساعت ده و بیست دقیقه شب، ایشان را به این صورت نگاه داشتند، ولی دیگر مغز کار نمی‌کرد. فقط یک بار اطلاع دادند که تنفس طبیعی شده ولی زود این وضع تمام شد... تا ساعت دوازده شب برای تنظیم برنامه‌ها ماندیم... روز چهاردهم خرداد بیانیه‌ای برای مجلس خبرگان تهیه کردیم و برای انتشار دادیم. حدود ساعت هشت و نیم صبح جلسه مجلس خبرگان آماده شد و رسمیت جلسه را به ریاست آیت‌الله مشکینی اعلان کردیم. ایشان صحبت کوتاهی کردند. وصیت‌نامه امام در صندوق امانات در دفتر من بود. بیرون آوردیم و در جلسه رسمی پلمب شکسته شد. وصیت‌نامه را از پاکت بیرون آوردیم. در سال ۱۳۶۱ نوشته شده و سال گذشته تجدیدنظر شده است. آخر وصیت‌نامه نوشته شده بود که آن را به ترتیب احمد آقا، رئیس جمهور، رئیس مجلس، رئیس دیوان عالی کشور و یا یکی از اعضای شورای نگهبان برای مردم بخوانند. احمد آقا اطلاع داد که آمادگی ندارد. نوبت به آیت‌الله خامنه‌ای [رئیس جمهور رسید. ایشان وصیت‌نامه را برای حضار خواندند. حضار جلسه خبرگان، نمایندگان مجلس، اعضای دولت، شورای نگهبان و شورای عالی قضایی و دیگران بودند. فرانت وصیت‌نامه حدود دو ساعت و نیم طول کشید. نزدیک ظهر جلسه ختم شد.»

در این بین اخبار رسانه‌ها از موج تسلیت‌ها به درگذشت امام در سراسر جهان و در میان مسلمانان خبر می‌دادند و از جمعیت بالا در مراسم تشییع با عنوانی چون «مردم قیامت به پا کردند» یاد کردند. در چنین شرایطی که عزای عمومی اعلام شده بود و به فاصله یک روز همزمان با برگزاری تشییعی که به گفته رسانه‌های جهان کم‌نظیر بود، رسانه‌ها از انتخاب آیت‌الله خامنه‌ای به‌عنوان رهبر نیز خبر دادند. روزنامه‌ها همزمان با این خبر پیام سیداحمد خمینی فرزند امام خمینی را نیز منتشر کرده بودند که در آن آمده بود: «حضرت امام بارها از جناب‌عالی به‌عنوان مجتهد مسلم و نیز بهترین فرد برای رهبری نظام اسلامی مان نام می‌بردند.» و همزمان هم دیدار رهبر جدید با خانواده امام خمینی رسانه‌های شد. ارتش، سپاه پاسداران، روحانیون و دانشگاه‌ها یکی پس از دیگری با آیت‌الله خامنه‌ای به عنوان رهبر در همان روزهای اول پس از فوت امام خمینی بیعت کردند.

انتخاب رهبری و روزهای پس از درگذشت امام

از فردای درگذشت امام خمینی همزمان با اخبار مراسم تشییع، خبرهایی درباره بیعت با رهبر جدید هم به میان آمد. ائمه جمعه، نمایندگان مجلس، اعضای دولت و مردم در این صنف و آن صنف و این تشکل سیاسی و آن تشکل سیاسی به‌عنوان بیعت‌کنندگان با آیت‌الله خامنه‌ای، رهبر

هاشمی‌رفسنجانی در نماز جمعه ۱۹ خرداد ۱۳۶۸ درباره جزئیات جلسه گفته است: (بحث شورا و فرد که مطرح بود وقتی رای گرفتیم با اکثریت قوی خبرگان به فرد رای دادند، وقتی که دنبال فرد گشتیم یک چند نفری مطرح شدند ایشان با اکثریت خیلی بالایی در جلسه رای آوردند.)

جلسات این کمیسیون در رابطه با اصل قانون اساسی مربوط به انتخاب رهبری بحث و تصمیم‌گیری شد. همچنین در مورد شرایط عزل رهبری و فردی یا شورایی بودن رهبری هم تصمیم‌گیری شد. «موضوعی که بعدها به دلیل وضعیت ناگهانی پیش از همه‌پرسی و فوت امام خمینی دوباره در مجلس خبرگان رهبری بررسی شد و به گفته هاشمی‌رفسنجانی بر «فرد بودن» رای قاطع داده شد. (سخنرانی نماز جمعه ۱۹ خرداد ۶۸.)

ابتدای خردادماه سال ۶۸ همراه با برنامه‌ریزی برای برگزاری بزرگداشت آزادسازی خرمشهر پیش می‌رفت که خبر از بد شدن حال جسمانی امام خمینی رسانه‌های شد و در روز ۵ خردادماه برنامه دعا و نیایش برای سلامتی امام خمینی در سراسر کشور برگزار و همچنان ادامه پیدا کرد.

روز درگذشت امام خمینی

۱۳ خردادماه بود که دفتر امام خمینی از مردم برای برگزاری مراسم دعا «جهت شفای عاجل» دعوت کردند. روز ۱۴ خردادماه بود که خبر آمد: «روح بلند پیشوای مسلمانان و رهبر آزادگان جهان، حضرت امام خمینی به ملکوت اعلی پیوست.» درباره چنین روزی هاشمی‌رفسنجانی در سخنانش به ضرورت تصمیم درباره آینده نظام و رهبری در آن مقطع حساس که در بازه کوتاهی پس از درگذشت امام خمینی منتشر شد، اشاره کرده است. اینکه همه کنار امام خمینی بودند و به گفته او «حال ایشان بد بود و هیچ‌کسی تمایل به دور شدن از بالین ایشان نداشت.» وقتی تصمیم به خروج از اتاق گرفتند، همان زمان امام خمینی درگذشت و عملاً همه علاقه‌مند بودند که بمانند و به عزاداری بپردازند اما براساس مضمون سخنان ایشان نباید «کارها بر زمین می‌ماند» و در این بین بیشترین همراهی را با آنها به گفته خودشان «خانم‌های خانواده امام» کردند که با بیان این سخنان که باید برنامه‌ها را پیش برد و از زاری و شیون کاسته و همراهی لازم برای اینکه خبر زود منتشر نشود، صورت گرفت.

در نهایت هم همان شب به همه اعضای مجلس خبرگان خبر دادند که به تهران بیایند تا تصمیم‌گیری درباره رهبری صورت بگیرد. گفته می‌شود حتی سخن از این به میان آمده که برای حفظ آرامش در کشور برخی خواهان آن شده بودند خبر درگذشت امام را زود اعلام نکنند اما در نهایت روز بعد، خبر اعلام می‌شود. هاشمی در این زمینه در اظهارنظری به تاریخ ۱۹ خرداد گفت: «در ابتدا تصمیم گرفتیم که فردای آن روز هم خبر را اعلام نکنیم تا اعضای مجلس خبرگان بیایند و رهبری را انتخاب کنیم و موضوع را پس فردا اعلام نمائیم که اعضای خبرگان به شهرهایشان برگشته باشند اما دوستان گفتند نه، مردم حق زیادی دارند و بیش از چند ساعت نمی‌شود این مسئله را از مردم مخفی نگاه داریم همه ما پذیرفتیم که این کار را انجام بدهیم که همان صبح (یکشنبه) این موضوع اعلام شد.» او همچنین درباره ۱۳ و ۱۴ خرداد در خاطراتش آورده است: «بعد از نماز صبح، سری به بیمارستان [قلب جماران] زدم و از آنجا به مجلس رفتم. در گزارش‌ها خبری از اطلاع اجانب از بد بودن حال امام به چشم نمی‌خورد. ظهر با سایر اعضای شورای بازنگری [قانون اساسی] مهمان رئیس جمهور بودیم. در خصوص تعجیل در اتمام بازنگری قانون اساسی